

САМІТ НАТО 3.0 В АНКАРІ: НОВИЙ ЕТАП ПАРТНЕРСТВА ТА ПОСИЛЕННЯ РОЛІ УКРАЇНИ

Опубліковано: Степченко М. Саміт НАТО 3.0 в Анкарі: новий етап партнерства та посилення ролі України. Діяльність Президента України в умовах російсько-української війни. Інформаційно-аналітичний бюлетень. 2026. Випуск 14 (189). С. 63-70.

36-й саміт НАТО відбувся 07-08 липня 2026 р. в Анкарі (Туреччина), учасниками якого стали більше 40 глав держав і урядів з числа союзників та партнерів Альянсу. Анкара – друге місто Туреччини, що приймало саміт (після Стамбула 2004-го). Це підкреслює геополітичну роль країни як сполучної ланки між Європою, Близьким Сходом та Чорним морем. Захід проходив у складних політичних умовах, пов'язаних передусім із внутрішньою напругою всередині НАТО. Наміри адміністрації Трампа переглянути зобов'язання Вашингтона перед НАТО, зменшивши обсяг техніки, що виділяється, і чисельність сил, побоювання щодо можливого виходу США, заяви представників Білого дому про те, що Європа має брати на себе більшу відповідальність у межах організації, сумніви європейців у дієвості статті 5 Вашингтонського договору – все це посилює відчуття нестабільності всередині Альянсу. Як наслідок, зростають сумніви в його спроможності гарантувати захист своїм членам, що сприяє поглибленню кризи цього оборонного союзу ([Дзеркало тижня](#)).

Головний акцент зустрічі – огляд виконання рішень Гаазького саміту. На відміну від попередніх років, цього разу союзники зосередилися не стільки на політичних заявах, скільки на практичних рішеннях щодо збільшення виробництва озброєння, розвитку військової промисловості та укладання нових багатомільярдних контрактів.

Для України ці рішення мають особливе значення, адже саме темпи виробництва зброї та боєприпасів дедалі більше визначають можливості міжнародної підтримки у війні проти росії.

Формат цього саміту аналогічний минулорічному, який пройшов в Гаазі 24-25 червня 2025 року: три вечери – лідерів, міністрів закордонних справ з Україною та міністрів оборони з Індो-Тихоокеанським регіоном та наступного дня – одне офіційне засідання союзників.

На порядок денний саміту в Анкарі було винесено три основні питання: виконання зобов'язань, взятих у Гаазі (мова йде про витрати 5% ВВП на оборону), нарощування спроможностей оборонної промисловості та подальша підтримка України. Для держав-членів важливо було обговорити подальші кроки для збереження стійкої військової допомоги Україні в довгостроковій перспективі.

Перший день саміту відкрив Форум оборонної промисловості НАТО. На ньому обговорили збільшення оборонних витрат до 5% ВВП, нарощування виробництва озброєння та посилення співпраці між союзниками.

Минулого року в Гаазі всі 32 союзники погодилися до 2035 року витрачати на оборону 5% ВВП. Із них 3,5% мають спрямовуватися на так звані «жорсткі» оборонні потреби – закупівлю озброєння та військової техніки, тоді як решта 1,5% – на інвестиції, що зміцнюють обороноздатність, зокрема інфраструктуру. В Анкарі головним питанням стало те, як досягти цієї мети.

Європейські члени НАТО за останні 12 місяців збільшили оборонні видатки більш як на 100 млрд євро, і близько 25 млрд з цієї суми припадає на Німеччину. Такі цифри на пресконференції за підсумками саміту НАТО в Анкарі навів Фрідріх Мерц. Він підкреслив, що збільшення оборонних видатків є необхідним через загрози з боку росії: «Ми робимо це не для того, щоб комусь надати послугу, а для того, щоб посилити нашу власну безпеку. Ми робимо це, бо це необхідно в наших власних інтересах. Адже щодня росія перевіряє нашу рішучість кібератаками, диверсіями, спробами шпигунства та цілеспрямованою дезінформацією» ([Укрінформ](#)). Глава уряду ФРН додав, що

саме тому для союзників було важливо ще раз чітко підтвердити відданість статті 5 Північноатлантичного договору.

Українські виробники озброєння отримали можливість представити власні розробки, обговорити кооперацію із західними компаніями та перспективи спільного виробництва сучасного озброєння. Для України це означає поступову інтеграцію до оборонно-промислової екосистеми Альянсу, що дозволить збільшити власне виробництво зброї, отримати доступ до сучасних технологій та наблизити український ВПК до стандартів НАТО ([Новини Полтавщини](#)).

Крім того, на Форумі була представлена низка інших ініціатив щодо зміцнення спроможностей Альянсу в сфері космосу та спостереження, інтегрованої протиповітряної та протиракетної оборони. Також під час Форуму була представлена ініціатива NATO Drone Edge, яка передбачає збільшення інвестицій у протидію безпілотникам та розширення програми підготовки операторів дронів тощо.

Такі ініціативи стали певним чином відповіддю європейських союзників на неодноразову критику з боку адміністрації Трампа щодо недостатнього внеску Європи в оборону та надмірне покладання в цьому питанні на США. Показовим є той факт, що окремі держави-члени НАТО планують частковий перехід на продукцію місцевих європейських виробників, зменшуючи тим самим залежність від американських постачальників ([НІСД](#)).

Іншим актуальним питанням на порядку денному зустрічі було узгодження подальшої підтримки України у протидії повномасштабному збройному вторгненню РФ. Держави-члени Альянсу неодноразово підтверджували нерозривний зв'язок між власною безпекою і безпекою України, погоджуючись надавати українській стороні «безпрецедентну військову допомогу, підтримуючи її спроможність захищати себе» ([НІСД](#)).

Президент Чехії Петр Павел наголосив, що питання підтримки України у протистоянні з росією було серед головних і активно обговорювалося його учасниками. «Ми дебатували про витрати на оборону, про ситуацію в окремих

країнах-членах ЄС і про те, як різними засобами підтримувати Україну», – зазначив Петр Павел. При цьому чеський президент наголосив, що стосовно України питання стосувалися не тільки того, «якої суми сягатимуть витрати на оборону, але й того, в який спосіб ми підтримуватимемо Україну» ([Радіо свобода](#)).

Міністр закордонних справ Туреччини Хакан Фідан назвав саміт НАТО в Анкарі історичним як за організацією, так і за його результатами. За його словами, союзникам вдалося досягти консенсусу попри глобальну нестабільність і стратегічні розбіжності. Фідан переконаний, що Форум оборонної промисловості, який відбувся під час саміту, та ухвалена в Анкарі політична рамкова угода мають велике значення. Він підкреслив, що тепер НАТО переходить до нового етапу розвитку, який він назвав «НАТО 3.0». За його словами, нова модель передбачає адаптацію військових можливостей і оборонно-промислової бази до сучасних загроз, а також посилення стійкості логістики, виробництва озброєнь і ланцюгів постачання ([РБК-Україна](#)).

Керівництво Альянсу намагалося зробити все, щоб показати: НАТО залишається сильним і згуртованим. Марк Рютте разом із президентом Туреччини Реджепом Таїпом Ердоганом домоглися, щоб на саміт приїхав президент США Дональд Трамп. Щоб не дратувати американського президента, зустріч, як і торік у Гаазі, зробили максимально короткою. Трамп не висував союзникам жодних претензій і запевнив, що США не збираються залишати Альянс. Як підкреслюють американські аналітики, Трамп не прагне розвалу НАТО: він хоче очолювати «групу переможців» і приписати собі збільшення витрат союзників.

Однією з головних подій саміту стали переговори президентів України Володимира Зеленського та США Дональда Трампа, після яких американський лідер заявив про «новий початок» у відносинах із Києвом. А президент України заявив, що ця зустріч відкрила для Києва «вікно можливостей» для наближення справедливого миру. До Анкари В.Зеленський приїхав з двома головними завданнями: заручитися подальшою фінансовою підтримкою

союзників і домовитися про посилення української протиповітряної оборони. Останніми днями це питання стало особливо гострим через масовані російські удари по Києву.

Під час переговорів сторони обговорили посилення української протиповітряної оборони, постачання ракет до систем Patriot, розвиток спільного виробництва озброєння, українські технології безпілотників, гарантії безпеки та дипломатичні шляхи завершення війни.

Трамپ заявив, що Сполучені Штати нададуть Україні право виготовляти Patriot, а також будуть купувати в Україні дрони. Він наголосив, що українські далекобійні удари по російських НПЗ є ескалацією, здатною привести до кінця війни.

Політолог, голова правління Центру прикладних політичних досліджень «Пента» В.Фесенко вважає, що ця заява свідчить про помітну зміну риторики Трампа щодо України та її ролі в переговорному процесі порівняно з попередніми місяцями. На думку експерта, така позиція може бути ознакою зміни ставлення американського лідера до України та її дій у війні ([Главред](#)). Український дипломат, міністр закордонних справ України (2007–2009), керівник центру дослідження росії Володимир Огризко не вірить в ці заяви «...від слова «зовсім». Те, що Трамп говорить, інколи треба справді сприймати як черговий набір слів, за яким може щось стояти, а може і не стояти» ([НВ](#)).

Заява президента США Дональда Трампа про готовність надати Україні ліцензію на виробництво ракет-перехоплювачів Patriot є важливим політичним сигналом, однак «...це не принесе результатів найближчим часом», – наголосив військовий аналітик американського дослідницького центру RAND Джейкоб Паракілас ([Суспільне.Новини](#)). Її реалізація вимагатиме місяців підготовки та подолання численних технічних, юридичних і безпекових перешкод.

У Анкарі Зеленському також вдалося частково знизити напруження у відносинах із Польщею. Після зустрічі з Навроцьким Глава держави визнав, що сторони не досягли компромісу з усіх чутливих питань, однак наголосив:

спільне розуміння головної загрози з боку росії та готовність продовжувати переговори є ключовим результатом зустрічі.

Загалом, за словами Міністра закордонних справ України Андрія Сибіги, Президент України провів на полях саміту близько 20 зустрічей з лідерами держав-партнерів, під час яких обговорювалися питання посилення протиповітряної оборони, постачання сучасних систем озброєння, ракет до них, нові домовленості щодо виробництва безпілотників, а також розвиток спільних оборонних проєктів і ліцензійного виробництва.

Важливий і головний елемент саміту для Києва – це заключна декларація союзників. Сам документ невеликий і складається із шести пунктів. Україні присвячений пункт четвертий. Вперше на офіційному рівні главами держав та урядів 32 країн-членів НАТО було визнано, що Україна робить свій внесок у трансатлантичну безпеку, і союзники єдині у непохитній підтримці України у захисті її свободи, суверенітету та територіальної цілісності. Раніше в деклараціях Україну згадували у ролі отримувача допомоги. В Анкарі її вперше визнали постачальником безпеки для європейських союзників.

Також було прописано фінансові гарантії. Мова йде про німецьку пропозицію щодо 70 млрд євро на закупку військового обладнання, навчання та допомогу на цей рік і таку ж суму на наступний. Фінансування мають забезпечити європейські союзники та Канада – саме цього домагався Вашингтон. Це також має бути сигналом і для росії, що союзники не відмовляться від подальшої підтримки України. Посол України при НАТО Альона Гетьманчук заявила, що фінансові зобов'язання, зафіксовані у декларації, можуть допомогти змусити союзників виконати вже надані обіцянки та мобілізувати додаткову підтримку ([Радіо свобода](#)).

Це надзвичайно важливе рішення, особливо тоді, коли росія щодня здійснює масовані атаки по українських містах, вбиваючи мирних людей і намагаючись зламати нашу державу терором.

Військовий експерт Сергій Грабський пояснив, що найважливішим результатом для України стали фінансова допомога, а усе інше, за його

словами, має значення лише тоді, коли переходить із декларацій у конкретні рішення ([MY.UA](https://my.ua)).

Першим пунктом декларації підтверджено «непохитну відданість колективній обороні» відповідно до п'ятої статті Вашингтонського договору: напад на одного союзника означає напад на всіх. Водночас з документа видно, що одним з пріоритетів Альянсу залишається прагнення зберегти підтримку Білого дому.

Крім того, Альянс у цьому документі офіційно визначив росію як «довгострокову загрозу євроатлантичній безпеці». Це стало ще однією дипломатичною перемогою України. За словами посадовців НАТО, цього разу жодна країна не намагалася пом'якшити це формулювання. Хоча ще у 2024 році, на саміті НАТО у Вашингтоні, росію називали «найзначнішою і безпосередньою загрозою» для безпеки країн Альянсу.

Окрім підтримки України, учасники саміту оголосили про понад 50 мільярдів доларів нових оборонних закупівель, а також зобов'язалися збільшити виробництво зброї, розвивати сучасні військові технології, системи протиповітряної оборони, безпілотні системи та штучний інтелект.

Окрему увагу в декларації приділено стримуванню Ірану, зокрема недопущенню набуття Тегераном ядерної зброї та блокування ним міжнародного мореплавства в Ормузькій протоці. Рішення саміту НАТО в Анкарі – це не просто декларації, а реальний інструмент, що впливає на поле бою, європейську промисловість та глобальний баланс сил.

Загалом під час саміту пройшли десятки зустрічей та обговорень, які важливі для подальшого функціонування Альянсу.

Важливо розуміти, що змінилася не лише роль України для НАТО, змінюється сам Альянс. Перш за все, через потребу Європи фінансувати свою безпеку самотійно та жити в умовах відсутності значних американських військ та дефіциту ракет. Для Президента України Володимира Зеленського поїздка виявилася успішною. Він повертається до України з новим пакетом підтримки. Саміт в Анкарі не був самітом великих політичних формул. Це був

саміт мінімально узгодженої декларації, великих цифр і перевірки, чи здатен Альянс перетворити гроші на виробництво, спроможності та довгострокову допомогу Україні.

У підсумкових оцінках саміту представники країн Альянсу відзначають, що попри постійний наступальний тиск російських військ, Україні вдалося зберегти стійкість оборони та значно посилити власний військовий потенціал. Український досвід, особливо у сфері безпілотних технологій та сучасної війни, вже розглядається як важливий внесок у безпеку самого Альянсу. Саме це посилює аргументи на користь подальшої військової підтримки України з боку США та європейських союзників ([Новини Полтавщини](#)).

Експерти не висували очікувань, що цей саміт може принести якісь особливі нововведення чи різкі зміни в політиці Альянсу. Але «найголовніше, що цей саміт не виправдав песимістичних прогнозів, які лунали напередодні», – сказав безпековий аналітик Тарас Жовтенко ([Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва](#)).

А провідні світові медіа неоднозначно оцінили результати: одні вважають це перемогою європейської автономії та тріумфом української дипломатії, яка зацікавила Пентагон своїми технологіями, інші – зазначають руйнування трансатлантичної довіри через непередбачуваність Дональда Трампа та критикують Альянс за надмірну мілітаризацію ([Київпост](#)).

Ілля Котов, кандидат наук з державного управління, голова Центру розвитку державної стратегії та публічної політики назвав саміт «...тріумфом української дипломатії і загалом колосальним успіхом Української держави. Попри всі песимістичні очікування, які ми з вами чули про те, що союзники між собою сваритимуться, ми бачимо абсолютно інший результат» ([FREEDOM](#)).

Втім, є й критичні оцінки. Колишній посол США при НАТО Іво Даалдер пише, що саміт НАТО в Анкарі став втраченою можливістю для Європи заявити про власне лідерство в Альянсі – натомість лідери просто погодилися закупити більше озброєння. За його словами, підсумкова декларація саміту –

формальний документ на одну сторінку із шести пунктів, який фактично нічого не важить ([НВ](#)).

На думку голови правління Інституту світової політики Віктора Шлінчака, документ не містить конкретних кроків, які могли б продемонструвати росії зростання військових можливостей Альянсу, а тому Кремль може розцінити її як прояв слабкості НАТО ([Еспресо](#)).

Колишній командувач Збройних сил США в Європі Бен Ходжес позитивно оцінив підсумки саміту НАТО в Анкарі, наголосивши на збереженні єдності Альянсу у підтримці України. Водночас він закликав європейські країни активніше брати відповідальність за допомогу Києву, не покладаючись лише на позицію Дональда Трампа ([Київпост](#)).

Результати саміту стали черговим підтвердженням того, що Україна рухається у правильному напрямку. Про це сказав народний депутат України від фракції політичної партії «Слуга Народу», заступник голови парламентського Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва Арсеній Пушкаренко ([Рада](#)).

Значна частина коментарів щодо саміту зосереджена на невизначеності стосовно довгострокової відданості Вашингтона справі європейської безпеки. Однак Майкл Хікарі Сесіре, дослідник політики у сфері оборони та безпеки в корпорації RAND, стверджує, що такий підхід не враховує глибшу стратегічну трансформацію, яка вже відбувається. «Типові коментарі щодо саміту НАТО, ймовірно, зосереджуватимуться на вже знайомих побоюваннях: політично нестабільних США, що дедалі більше замикаються на власній півкулі, та Європі, стурбованій міцністю світового порядку, встановленого після 1945 року. Але цей наратив кризи не відображає глибшої структурної реальності», – зазначив Сесіре ([Радіо свобода](#)). На його думку, ми спостерігаємо не крах трансатлантизму, а еволюцію самих цих відносин.

А от у кремлі результати саміту НАТО в Анкарі викликали помітне занепокоєння. У російському МЗС рішення саміту щодо України назвали катастрофічними й знову заговорили про загрозу подальшої ескалації. А

російська пропаганда розгорнула масштабну кампанію з дискредитації підсумків саміту. «Саміт НАТО виявився провальним», «Розкол серед країн Альянсу – дедалі глибший» – саме такими заголовками кремлівські ЗМІ супроводжували висвітлення зустрічі лідерів країн НАТО ([FREEDOM](#)).

В українському Центрі стратегічних комунікацій зафіксували понад 300 подібних публікацій. Причому вони поширювалися не лише російською мовою, а й через іноземні сайти та платформи, розраховані на закордонну аудиторію. За оцінкою аналітиків, головна мета цієї інформаційної кампанії – відвернути увагу від ключових рішень саміту та довгострокових зобов'язань союзників щодо підтримки України.

Водночас Україна поки що не отримала найважливішого політичного рішення – офіційного запрошення до вступу в НАТО. «Україна сьогодні захищає безпеку всієї Європи, демократичний світ і міжнародний правопорядок. Тому членство України в НАТО – це не питання політичної символіки. Це питання довгострокової безпеки європейського континенту», – наголосив український політик, заслужений юрист України Микола Голомша ([i-ua.tv](#)). Оскільки партнери визнають високий рівень українського оборонно-промислового комплексу та армії, наразі кількість відкритих прихильників вступу України зростає. За словами Зеленського, завдяки своєму військовому потенціалу Україна заслуговує на місце в НАТО.

Водночас у Києва проявляється дедалі більше скепсису стосовно Альянсу як гаранта безпеки нашої країни. З урахуванням отриманого Україною військового досвіду наші чиновники часто з певною зверхністю відгукуються і про стандарти НАТО, і про взаємосумісність. Після кількох навчань, де українські оператори дронів у ролі противника «розгромили» сили НАТО, сьогодні в Україні нерідко можна почути скептичні заяви на адресу Альянсу: мовляв, чого нас можуть навчити натовські військові, які не воювали жодного дня в сучасних умовах? А загалом у військовому керівництві нашої країни домінує думка, що українська армія значно випереджає збройні сили країн-членів НАТО в розумінні технологій та інновацій сучасного поля бою, тоді як

стандарти Альянсу досить часто не відповідають реаліям російсько-української війни ([Дзеркало тижня](#)). Частина опитаних українців не довіряють НАТО через оцінку його поведінки у війні: Альянс сприймається як такий, що робить недостатньо, діє повільно і нерішуче ([Нова Європа](#)).

Хоча саміт не приніс політичного прориву щодо членства України в НАТО, його практичні результати можуть виявитися не менш важливими. Нарощування виробництва озброєння, розширення оборонної кооперації та збільшення фінансування військової промисловості означають, що країни Альянсу готуються підтримувати Україну в довгостроковій перспективі. Оборона України дедалі більше розглядається союзниками як інвестиція не лише у перемогу нашої держави, а й у безпеку всієї Європи. Якщо заявлені програми реалізують у повному обсязі, це дозволить скоротити терміни виробництва ракет, систем ППО, безпілотників та боєприпасів, які відіграють ключову роль у російсько-українській війні та впливають на безпеку мільйонів людей вже сьогодні.